MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tas-27 ta' Gunju, 2003

Citazzjoni Numru. 1584/1995/1

George Sladden

Vs

Lonza Agius

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni li bih l-attur premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi l-attur esegwixxa xoghol ta' tibjid fuq inkarigu tal-konvenuta fil-post f'Benghajsa;

Premess li ta' dan ix-xoghol l-attur ghandu jithallas is-somma ta' sitt mija u hamsin lira Maltin (Lm650), oltre s-somma ta' sebgha u disghin lira u hamsin centezmu

(Lm97.50) taxxa tal-VAT, b'kollox seba' mija u sebgha u erbghin lira u hamsin centezmu (Lm747.50);

Premess illi l-konvenuta baqghet ma hallsetx din is-somma minkejja li giet interpellata diversi drabi;

Premess illi jezistu l-elementi kollha rikjesti mil-ligi ghat-tenur tad-dispozizsjonijiet ta' l-Artikoli 167 sa 170 tal-Kodici tal-Procedura Civili stante li d-dejn fuq imsemmi huwa cert, likwidu u skadut u fil-fehma ta' l-attur, il-konvenuta ma ghandha ebda eccezzjoni xi tressaq kontra t-talba ghall-hlas ta' l-imsemmi ammont u l-attur qed jannetti wkoll ma' dan l-att, affidavit markat Dokument 'A' a tenur ta' l-imsemmija artikoli tal-Kodici tal-Procedura Civili;

Talab ghalhekk l-attur lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddeciedi skond it-talba bid-dispensa tas-smiegh tal-kawza ghat-tenur ta' l-Artikoli 167 sa 170 tal-Kodici tal-Procedura Civili; u

2. Tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-attur is-somma ta' seba' mija u erbgha u erbghin lira u hamsin centezmu (Lm747.50) prezz ta' xoghol ta' tibjid dovut minnha lill-attur kif fuq inghad;

Bl-ispejjez komprizi dawk ta' l-affidavit Dokument 'A', u ta' l-ittra interpellatorji tas-6 ta' Gunju 1995 u tad-19 ta' Gunju 1995 u bl-imghaxijiet legali mid-data tan-notifika ta' din ic-citazzjoni kontra l-konvenuta;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess attur u l-lista tax-xhieda minnu indikati u d-dokument esebit;

Rat in-Nota ta' l-eccezzjonijiet tal—konvenuta li permezz taghha hija eccepiet:-

1. Illi l-eccipjenti qeghda tirrfjuta li thallas lill-attur tax-xoghol minnu ezegwit ghaliex l-istess xoghol ma sarx

skond is-sengha, kif konstatat ukoll mill-perit inkarigat mill-eccipjenti (Dokument A); u ghalkemm hija talbet lill-attur sabiex jirrimedja n-nuqqasijiet li rrizultaw fix-xoghol imsemmi, huwa baqa' inadempjenti;

2. Bir-riserva ta' eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenuta u l-lista tax-xhieda minnha indikati flimkien ma' l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat id-digriet tas-26 ta' Jannar 1996 li permezz tieghu gie nominat AIC David Pace bhala perit tekniku biex ifittex u jirrelata dwar il-fondatezza tad-domandi attrici, wara li jiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x'jaqsmu mal-kaz;

Rat ir-relazzjoni ta' l-istess perit nominat li tinsab a fol. 35 *et sequitur* tal-process u li giet minnu debitament konfermata fl-udjenza tal-11 ta' Mejju 1995;

Rat ukoll in-nota tal-perit tekniku pprezentata fis-16 ta' Lulju 2001;

Rat l-atti kollha tal-process.

Ikkonsidrat:-

Mill-kontenut tac-citazzjoni u ta' l-eccezzjoni f'din l-istanza l-kwestjoni nvoluta hi wahda purament ta' indoli teknika, ta' verifiki u ta' apprezzament tal-provi dwar ix-xoghlijiet ezegwiti jew mhux ezegwiti jew kompletati skond il-ftehim bejn il-kontendenti;

L-appalt kommissjonat lill-attur mill-konvenuta kien wiehed verbali u kif deherlu li ghandu jikkummenta l-espert tekniku "ma kienx wiehed rigidu u preciz" billi "halla hafna dettalji barra u mbaghad allura dan wassal sabiex meta fl-

ahhar kellu jsir il-hlas inqalghu l-argumenti illi fil-fatt inqalghu.” (paragrafu 26 tar-relazzjoni);

Din l-osservazzjoni peritali hi konsimili ghar-riflessjoni valevoli li ghamlet il-Qorti ta’ l-Appell fid-decizjoni taghha tat-13 ta’ Frar 1997 fil-kawza fl-ismijiet “**Nazzareno Vassallo *nomine* -vs- Edward Maggi**”:-

“F’kazijiet bhal dak *de quo* dak li ghandu l-aktar importanza huwa x’ezattament ikun gie miftiehem bejn il-partijiet dwar in-natura u l-kwalita` tax-xoghol li jkun ser isir u l-esperjenza tghallem illi l-kwestjonijiet jinqalghu ghaliex wiehed mill-partijiet jew it-tnejn ma jkunux approfondew sew it-termini tal-ftehim biex ma jinqalax inkwiet u disgwid wara.”;

Din is-silta turi, jekk kien hemm bzonn li jigi kull darba ripetut, kemm hu importanti illi qabel ma wiehed jintrabat, jivverifika u jippreciza sew, l-ahjar b’mod espress, il-lista tax-xoghlijiet li jkunu jridu jigu ezegwiti, il-prezz u l-kondizzjonijiet korrelatati;

Dan qed jigi rilevat in kwantu kif pacifikament akkolt f’bosta sentenzi jekk jirrizulta li x-xoghol ma jkunx kompletat u sewwa, l-appaltatur ma jkollux dritt ghall-ebda parti mill-hlas jekk id-difetti rizultanti jaffettwaw il-kwazi generalita` tax-xoghol intraprez mill-attur (“**Carmelo Mallia –vs- Ivan John Fonk**”, Appell Civili, 24 ta’ Jannar 1975) u l-konvenut ikollu dritt, f’sitwazzjoni simili, jopponi l-“*exceptio non rite adempleti contractus*” ghad-domanda li ssirlu ghall-hlas (“**Francis Spiteri *nomine* -vs- Emmanuele Cassar**”, Appell Civili, 14 ta’ Marzu 1975);

Dan normalment jissucciedi fejn ikun jirrizulta li x-xoghol ezegwit ikun affett minn vizzji sostanzjali li jipprivaw il-haga mill-iskop jew mill-utilita` taghha, b’mod li ma tibqax tikkorrispondi ghad-destinazzjoni proposta mill-kommittent jew indikata minn natura stess tax-xoghol (“**Robert Micallef –vs- Joseph Mamo *proprio et nomine*** a Vol XXX P III p 433);

Fil-kaz in ezami, ghallanqas minn dak kaptat mir-relazzjoni peritali, ma jidherx li n-nuqqasijiet jistghu jigu kwalifikati bhala essenzjali. Il-perit tekniku illimita ruhu ghal komment generiku illi l-livell tax-xoghol ma kienx daqstant tajjeb u halla diversi sfumaturi fix-xoghol. Meta dan hu hekk il-kaz u n-nuqqasijiet ma jigux definiti bhala sostanzjali l-appaltatur ma jitqiesx inadempjenti pero` jibqa' obbligat jew li jirripara u jaghmel tajjeb ghad-difett jew li jaccetta riduzzjoni ("**John Bonnici *proprio et nomine* –vs- Anthony Sammut**", Appell Kummercjali, 22 ta' Gunju 1994). Dan hu dak li effettivament ippropona li jsir l-espert tekniku fir-relazzjoni tieghu. Relazzjoni li qed tigi minn dina l-Qorti adoperata anke ghaliex l-opinjoni teknika fiha espressa tinsab ben artikolata u bazata fuq ragunijiet li mill-ebda wiehed mill-kontestanti ma gew skossati b'xi opinjoni kuntrarja jew kritika valida;

L-appalt kien jikkonsisti f'xoghol ta' tibjid, tikhil u zebgha gewwa fond tal-konvenuta fiz-Zurrieq. Il-prezz maqbul kien ta' sitt mija u hamsin lira Maltija;

Fil-kostatazzjonijiet tieghu dwar ix-xoghol ezegwit il-perit tekniku jaghmel kummenti kemm generici u specifici;

Bhala kumment generali, apparti dak gja fuq rilevat dwar il-livell u grad tax-xoghol, jippreciza illi certi lanjanzi tal-konvenuta ma jistghux jitqiesu serji bizzejjed biex jigi determinat illi x-xoghol ma sarx skond l-arti u s-sengha. Dan b'mod partikolari ghal kwestjoni tac-carcir u qtar ta' zebgha jew ta' gir li thalla fil-post. Huwa jsostni li f'xoghlijiet konsimili dan it-ticpis u tbajja hu tollerat u dippju ma jidherx li kien jaqa' fil-mansjoni, ghal dak li hu tindif, ta' minn jintraprendi xoghol bhal dan. Cionostante, jirrizulta li l-attur akkomoda lill-konvenuta meta din talbitu jassistiha biex telimina t-tbajja u l-hmieg. Kif hekk ukoll jirrizulta li akkomodaha wkoll fil-kaz taz-zebgha biz-zejt tal-kittien applikat fl-entrata li lill-konvenuta ma ghogobhiex u kellu jaghti zewg passati *finish* biz-zebgha taz-zejt u wahda *undercoat*;

Minn naha l-ohra l-perit tekniku jirrilva illi kien doveruz fuq l-attur illi jassikura li x-xoghol li jezegwixxi jsir utilment.

Dan anke ghaliex kif akkolt mill-gurisprudenza jekk jaghmel xoghol li jirizulta inutili hu ma ghandux dritt jithallas ta’ xoghlu, li ghamel inutilment, “ghax la kien jaf b’dik l-inutilita` u li x-xoghol kien kontra s-sengha ma kienx imissu ghamel dak ix-xoghol, u lanqas kien imissu ikkarika lill-kommittent bl-ispiza tal-materjal relattiv” (**Vol. XL P I p 485**). Is-senjalazzjoni tal-perit f’dan il-kuntest kienet tikkoncerna t-tbajja riskontrati fis-soqfa, tant li dwar dan ix-xoghol jafferma illi l-attur kien messu gibed l-attenzjoni tal-konvenuta illi sabiex ix-xoghol ikun accettabbli kien hemm il-htiega li jinghataw passati ohra sabiex ix-xoghol jghatti sew u b’hekk jikkompleta l-appalt;

Fl-ahharnett l-espert gudizzjarju jesprimi wkoll il-fehma illi x-xoghol fuq il-faccata, li baqa’ in parte ma sarx, kellu jirrientra fil-ftehim tax-xoghlijiet li suppost kellu jesegwixxi l-attur;

Kien in raguni ghal dawn il-konsiderazzjonijiet kollha illi l-perit tekniku kkonkluda illi l-ammont li l-attur kien jisthoqqlu ghall-appalt kellu jigi ridimensjonat biex jaghmel tajjeb ghan-nuqqasijiet riskontrati u l-inkompletar ta’ certu xoghlijiet. Skond il-perit l-ammont misthoqq kif likwidat minnu kellu jkun ta’ hames mitt lira (Lm500), komprensiv wkoll tal-VAT. Ara Nota spejgattiva tieghu a fol. 84 tal-process.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-kawza billi tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-attur is-somma likwidata mill-perit tekniku ta’ hames mitt lira Maltija (Lm500) inkluza l-VAT, bl-interessi dekorribbli fuq dik il-parti tas-somma, ezenti ghall-finijiet tal-kalkolu mill-VAT, mid-data tan-notifika tac-citazzjoni (6 ta’ Novembru 1995).

L-ispejjez tal-kawza ghandhom jigu sopportati kwantu ghal terz (1/3) mill-attur u zewg terzi (2/3) mill-konvenuta.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------